

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 7 Octombrie.

De un timp încoace lumea nu s'a mai ocupat cu cestiunea orientală, nu cu Bulgaria, care la locul prim stă în șirul statelor legate de deslegarea cestiunii orientale

Lucrul se esplică ușor. După schimbarea pe tronul Germaniei, și suirea pe tronul Hohenzollernilor a actualului împărat, lumea și a îndreptat privirile asupra Germaniei, și asupra stărilor de lucruri create cu venirea noului împărat. Călătoriile acestuia pe la potențații din nord, ce e drept, au fost aduse în legătură cu cestiunea bulgară, însă combinațiunile au încetat în urma lucrurilor miraculoase, cari tocmai acum se desfășură înaintea ochilor Europei. Primiriile făcute tinărului împărat la curtea din Viena și cuvântările rostite de împăratul german și de monarhul nostru, apoi primirea fără păreche strălucită, care s'a făcut junelui împărat german în Italia, au atras atențiunea Europei asupra alianței triple, care nu fără cuvânt este considerată, ca singurul factor, care susține pacea europeană.

Alianța aceasta întărită prin vizitele din Viena și Roma ni se presintă în toată splendoarea sa și ea este îndoit caracteristică, luând în considerare nestatornicia lucrurilor în Franca, care merge spre crasă, și pe care numai o alianță a tuturor republicanilor o mai poate salva.

De aceste evenimente de interes general european se leagă o sumă de lucruri speciale ale singuraticelor state europene, o sumă de lucruri, cari, dacă marile evenimente europene nu ar ocupa toată atențiunea presei, ar fi discutate cu viu interes, și ar da destulă materie de discutat.

Memoria nobilului împărat Friedric ține în agitație continuă spiritele. Încă nu s'a uscat ne-greala de pe raportul, prin care principele de Bismarck a cerut dela împăratul urmărirea acelora, cari au publicat ȋariul răposatului împărat, și astăzi este confiscată cartea, care cuprinde răspunsul lui Mackenzie la atacurile medicilor germani.

Franca este greu cercată prin proiectul despre revisiunea constituțiunii.

Monarchia noastră este tare turburată prin remanierea ministerială, cu care contele Taaffe a surprins lumea.

România este agitată prin alegerile, cari tocmai acum sunt în curgere.

Serbia cade din crise în crise, și scirile despre proclamarea de stări excepționale se desmintesc numai ca cu atât mai vârtos să fie din nou susținute.

Nu este deci mirare, că până acuma în fața acestei situațiuni cestiunea bulgară a fost pusă la o parte. Și dacă totuși acuma ea începe a eși la iveală, aceasta dovedesce, că lucrurile și în Bulgaria încep a lua un colorit mai pronunțat pentru o deslegare în favorul Bulgariei.

De astădată vom înregistra două lucruri, cari trebuiesc bine marcate, căci ele ne prezentează situațiunea ca bine cristalizată în favorul bulgarilor. Pe deoparte vom accentua ținuta presei guvernamentale din Sofia, care a început a tracta cestiunea bulgarilor din Macedonia, cerând ca Poarta otomană să ia în apărare pe bulgari contra asupririlor din partea ierarhiei grecesce, și să nu lase teren liber uneltirilor rusesce, cari ușor pot pune în flacără populațiunea din Macedonia.

Guvernul din Sofia s'a pus în această cestiune pe terenul amenințării, și a pus Porții otomane în perspectivă stergerea pozițiunii pentru interesele turcilor supuși bulgari, dacă Turcia nu va ocroti pe supușii sei bulgari.

Mai importantă este scirea, care ni o aduc telegramele mai proaspete. Se susține adecă, că guvernele statelor europene au dat instrucțiuni consilierilor acreditați pe lângă guvernul bulgar, ca să între în raport mai intim cu principele, și să ia parte la acte publice, la cari vor fi invitați. Telegrammele de acest soi se grăbesc a accentua, că prin aceste măsuri nu se intenționează recunoascerea legalității principelui actual.

Vom vedé, ce va urma. Noi luăm act de acest interes al puterilor în cestiunea bulgară.

Congresul național bisericesc.

Pentru-ca publicul să poată fi în curent cu desbaterile congresului, de aci înainte în reasumat vom comunica toate conclusele mai de importanță, ce se vor aduce până când apere foaia.

Ședința a V-a, ținută la 5/17 Octombrie a. c.

Afară de raportul general al consistoriului metropolitan plenariu s'a mai desbătut: a) asupra raportului cons. metr. referitoriu la obligarea preoțimeii la lucru public, și la propunerea comisiunii s'a decis, ca consistoriul metropolitan să întrevină la locurile competente pentru scutirea preoțimeii noastre dela aceasta sarcină, când se va așterne la dietă un proiect de lege pentru regularea acestei afaceri;

b) asupra raportului consistoriului metropolitan în cestiunea numirii comunelor și în limba maghiară, în corespondențele oficioase cu autoritățile școlare și alte oficii publice, — și s'a decis, ca consistoriul

să ia dispozițiunile cele mai convenabile intereselor noastre administrative;

c) asupra proiectului de regulament pentru procedura la alegerea de protopresbiter, care se ia de basă la desbaterea specială.

Ședința a VI-a, ținută la 6/18 Octombrie, a. c.

După autenticarea protocolului ședinții precedente și prezentarea esibilitelor, se verifică deputații Filip Adam, George Popoviciu, Ilariu Duvlea și Teodor Pop.

Renunțarea d-lui I. Slavici la mandat se primesce.

Se continuă desbaterea asupra regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiteri.

Ședința a VII-a, ținută la 7/19 Octombrie a. c.

Autenticându-se protocolul ședinții precedente și prezentându-se esibitele intrate, — se verifică deputatul Eugen Brote, apoi se continuă referada comisiunii organizatoare asupra regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiteri, care cu unele modificări se primesce.

Raport special.

Ședința a V-a, ținută la 3/15 Octombrie, a. c.

Ședința se deschide prin presidiul ordinaru la 10 oare a. m.

Se cetesce protocol ședinții precedente și — Se autentică.

Presidiul prezentează:

a) credenționalele deputaților Teodor Pop și Georgiu Popovici

— Se predau comisiunii verificatoare.

b) cererea dep. P. Pipoș, a se verifica deputatul I. Slavici și în lipsa credenționalului și a i se acorda concediu pe întreaga durată a sesiunii, fiind deputatul I. Slavici în închisoare la Vaș.

Presidiul nu-și aduce aminte de un cas analog ca un deputat să întrevină în forma aceasta pentru verificarea altui deputat, — deși acest esibit după natura sa ar aparține comisiunii petiționare, crede a se da comisiunii verificatoare, unde sunt actele electorale ale numitului deputat.

Dep. V. Mangra face următoarea propunere:

Considerând, că § 32 din statutul organic nu prescrie, cine poate fi alegibil din statul preoțesc ca membru în scaunul protopresbiteral, considerând, că statutul organic nu precisează, dacă membrii scaunului aleși odată prin sinodul protopresbiteral au să fie și întăriți din partea episcopului diecesan, deosemena mai considerând, că § 57 din stat. org. nu cu-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoria.

(Urmare.)

7. An den Grafen Brüner den 7 September 1768 Z. 87-1768.

So ist in diesem Verfolg an das Gubernium neuerdings der Auftrag zu erlassen, somit nicht nur überhaupt die wegen der Emigration bestehenden Anordnungen im Lande erneuert, sondern vorzüglich in Folge der vorigen Anordnung zwei Comisaires, doch nur einer ex parte Gubernii, der andere hingegen ex parte militaris nach Auswahl des comandirenden Generals in das Land ausgesendet, durch diese allenthalben die bestehenden Ursachen, und die umgebende Beschwerden, die bisher das Volk zur Emigration verleiten mögen, erheben, auch wie in eine und dem anderen die Abhülfe zu verschaffen wäre, das Gutachten an das Gubernium erstattet werde, welches den Befund mit seiner weiteren Wohlmeinung anhero zu begleiten haben wird.

Zu gleicher Zeit ist dem gedachten Gubernio weiters mitgegeben das angeordneten Massen die Tabellen über die entwichenen Emigranten, so wie auch über die Zahl der revertenten von Quartal zu Quartal ganz unnachbleiblich eingeschicket und dabei

auch die Ursachen der Entweichungen soviel möglich jedesmal erhoben und angezeigt werden.

Um die Rückkehr der entwichenen zu befördern muss das Gubernium selbst nach Zeit und Umständen am richtigsten zu beurtheilen wissen wie allenfalls durch da schickende Emisarien oder sonsten derlei Emigranten hierzu aufgemuntert und am füglichen angeleitet werden können.

Doch kann ihrem Gubernio überhaupt mit Nachdruck eingebunden werden, auf die Erichtung dieser für den Staat so wichtigen in all thunlicher Art mit unausgesetzter Aufmerksamkeit zu denken, mit dem weitem Beisatz, dass der diesen Revertenten eingestandener dem angetretenen September Monat expirirende pardon auf ein Jahr weiter erstreckt, und hierwegen sogleich die behörige Kundmachung angeordnet, anbei aber von dem Gubernio anforderst und unter schwerster Verantwortung fürgesorget werden solle, damit allderlei Revertenten ohne Vorschub untergebracht und ohne die benöthigte Gründe sogleich jedesmal angewiesen werden, allermassen dann wenn wieder alles Vermuthen die hinlänglichen Gründe hierzu im Lande nicht erübrigen sollten, dieser Umstand meinem Gubernio unverbeugt anzuzeigen sein werde, damit derlei Revertenten allenfalls auch in das Banat übersetzt, und ihnen daselbst das Ueberkommeu verschaffet werden möge.

Tertio; ist die Anzeige vorgekommen das der unirte Bischof auf seiner Herrschaft Balaszfalva die Schismatici unterthanen gewaltsam zu vertreiben sich angemasset, mit dem Angeben, das er einige der nichtunirten unter seiner Unterthanen nicht gedulden wolle. Ungeachtet nur von Seite des Gubernii dieser Unfug allschon abgestellt werden; So wird doch auch von Seiten der Kanzlei dem unirtem Bischof durch ein decretum in meinem Nammen nachdruck samst einzubinden sein, dass er gegen das Nichtunirte Volk durchgehenst aller Mässigung sich gebrauchen und so auch seine unterhabende Geistlichkeit zu einem gleichlichen Benehmen und zur anständigen Sanftmuth die vorzüglich zur wahren Bekerung den Weg zu bahnen hat, sorgfälligest anmachen nicht wieder gegen seine eigene Unterthanen von gewaltsamen Verfahren künftighin unter schwerster Verantwortung ganz unfügbar sich enthalten soll.

Quarto; Um zu Beförderung der Union den gedeihlichen Vorschub zu geben, wird es nebst den hier wegen allschon getroffenen Anordnungen vorzüglich auf dem gehörigen Unterrichts und die gute Formirung der Geistlichkeit wonach ankommt auf dass diese das unwissende Volk zu belehren, und zur Union zu leiten im Stande sein möge.

(Va urma.)

prinde dispozițiuni analoge § 19 al statutului organic în privința impedimentelor consanguinitate și afinitate pentru membrii comitetului protopresbiteral; considerând, că în aplicare acești §§-i se interpretează în diferite moduri, după vederile singularelor consistorii eparhiale; în fine

considerând, că de a interpreta §§-ii stat. org. cu înțeles dubios compete congresului: Măritul congres să însărcineze comisiunea organizatoare cu compunerea unui proiect de concludus, care să cuprindă interpretarea corectă a §§ 32 și 57 din stat. org.

La ordinea zilei se pune referada comisiunei organizatoare, care prin raportul său dep. Constantin Rađulescu, referază asupra raportului general al consistoriului metropolitan plenariu despre activitatea acestuia în periodul dela congresul din anul 1886 încoace până în prezent, care cetindu se, se propune a se lua în general spre știință și a se accepta de basă, la dezbateri specială, alăturându-se la protocol.

Luându-se raportul la dezbateri punct de punct, cu mici excepțiuni s'a luat aproape toate punctele spre știință; o dezbateri mai întinsă s'a făcut la punctul, care tractează despre delegațiunea congresuală, emisă în cauza despărțirii de ierachia sârbească, la care punct comisiunea propune:

Delegațiunea se îndrumă, ca pe viitoriu dela procsimul congres începând, la fie-care congres să aducă pe calea consistoriului metropolitan raport detaliat despre activitatea sa și despre stadiul în care se află singuraticile cauze.

Preasânția Sa dl episcop I. Meșian e de părere, ca afacerea despărțirii comunelor micste să se relege pe viitoriu în competența dieceselor Arad și Caransebeș, după-cum adecă acelea aparțin la una sau alta dintre aceste diecese, căci numai consistoriile cunosc mai bine referințele și dispun de datele necesare la purtarea proceselor. În diecesa Aradului d. e. o comună a și purtat deja procesul de despărțire, care e terminat și încă cu rezultat multămitoriu pentru noi, ce se poate privi de un cas de precedentă favorabil, și încât scie, atât în diecesa Caransebeșului, cât și în diecesa Aradului mai sunt câte 2 comune, cari au intentat procesul de despărțire, și decurg în cea mai bună ordine, pentru aceea e de părere, ca activitatea acestei delegațiuni să se sisteze.

Dep. I. Lengher, consideră instituirea acestei delegațiuni de o însemnătate cu mult mai mare de cât ca aceea să se delătore numai așa per incidens, și nu e dovedit prin nimic, că comisiunea a devenit de prisos sau nepractică, pentru aceea d-sa încă e de părere, ca delegațiunea să se îndrumeze a veni cu un raport detaliat despre activitatea sa prin organul nostru competent administrativ, resp. susține propunerea comisiunei.

Dep. Dr. I Gall arată, că în trecut până când erau cestiuni de principiu de regulat a fost bine, că s'a concentrat toată lucrarea, așa dicând într-o mână, astăzi e vorba de executarea lucrului și pentru aceasta delegațiunea s'a aflat de nepractică, căci vedem, că la toate sesiunile ne vine cu câte un raport abia de câte-va rânduri, cu nimic promovând afacerea. Pentru aceea d-sa e de părere, ca acest punct să se predea unei comisiuni speciale de 9 membrii, care încă în sesiunea aceasta să ne vină cu propuneri în acest obiect.

V. Hamsea află, că cestiunea e de interes general, pentru-că privește pe 50 de mii de suflete, și astfel trebuie să se reguleze prin congres; astfel congresul a și delegat deja aceasta afacere în competența sinoadelor eparhiale prin concludusul său de sub Nr. 173 din anul 1886.

Dep. N. Popea încă află, că cestiunea cade în competența congresului, căci e de un interes național, și pentru aceea susține propunerea comisiunei.

Dep. I. Deseanu susține, că ar fi foarte greu să se designeze prin congres, cari comune, la care eparhie aparțin și astfel sprijinesc propunerea Preas. Sale dlui episcop I. Meșian, ce nu se alterează prin propunerea dep. Dr. I. Gall.

Punându se la vot propunerile făcute, se primește propunerea deputatului Dr. I. Gall, având a se alege comisiunea încă în ședința de astăzi.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Din susu Oltului, la 3 Sept. Domnule radator! Sâmbătă s'a întrunit Măritul Congres în ședința ordinară, corporațiunea cea mai înaltă legislativă în biserica română gr. or. din Transilvania și Ungaria. Fiind de credință, că fiesce-care fiu al bisericeii noastre, vedând unele defecte în organismul și afacerile noastre bisericesci, este datoriu ale arăta, ca cei chemați să ia dispozițiunile necesare spre îndreptarea defectelor, ce ar exista; această credință me în deamnă și pe mine a descoperi unele defecte, ce s'au rădăcinat în părțile noastre.

Cu regret trebuie să constat, că o parte din cler nu stă la culmea chemării sale, și că cu eludarea legilor și concluduselor Măritului congres și sinod, vânează mai mult după interesele lor materiale și personali; esemplu destul de dureros pentru biserica noastră e nerespectarea concludusului sinodului archidieceșan, de a nu primi preoțiimea bani din ajutoriul de stat, detras de sub jurisdicțiunea Ven. consistoriului, meniți pentru ajutorarea preoțiimei sêrace. Câți preoți au respectat acel concludus: nu sciu, dar atâta am cetit în diarele unguresci că toți se impart. *) Fie mulți sau puțini, cari calcă concludusul sinodal, dar după părerea mea răpădit e acela, care nu se rușinează a și pângări sântenia bisericeii sale.

Dar cu atât mai mare îmi este mâhnirea, când ved, că legile sancționate nu sunt respectate, ci din contră călcate cu o ușurință neexplicabilă.

Nu voi să vin cu numele casurilor întemplate, ca să nu mi se impute rea credință, ci voi în enara fapte. Devenind o parohie de a II-a clasă în vacanță prin moartea ambilor preoți, în sensul § lui 9 din regulamentul pentru parohii, trebuia întregită în timp de trei luni, însă au rămas vacanți mai 4 ani până a absolvat clericul din comuna respectivă, care se deobligase a lua în căsătorie pe fata celui mai bogat din sat. Cum se poate justifica o astfel de procedură?

Devenind o parohie de a II-a clasă vacanță, în urma concursului publicat, au reflectat 11 concurenți, dintre aceștia cel ce a întrunit o majoritate de voturi relativă, l'a costat toată zestrea nevestei, și a mai și imprumutat. Cel de al doilea și acum plătesce conturile prin cărcime, și cel ce a căpătat vre o 5—7 voturi, l'a costat modesta sumuliță de vre o 260 fl., ceilalți n'au putut recruta, și astfel de casuri sciu multe**).

Eu sunt preot de 15 ani, și în decursul acesta am concurat la 7 parohii vacante, și dela toate 7 parohiile nu am primit nici un vot. Să nu crezi, onorate dle redactor, că pentru aceea am fost desconsiderat, că a-și fi un om reuțacios, căci parohienii mei me iubesc și au toată încrederea în mine; pot să afirm, că me iubesc și colegii mei, căci m'au onorat cu încrederea fraților sale, alegându me în sinodul și comitetul protopresbiteral, alegându-me totodată defensore al scaunului protopresbiteral, nici că doară nu mi-ași fi împlinit cu sântenie datorințele oficiului meu, căci ve pot produce vre-o două lăudătorii din partea Prea Ven. consistoriului archidieceșan, pentru zelul și activitatea dovedită pe terenul bisericesc și școlar. — Și dacă nu am căpătat nici un vot, este de vină codița §-ului 18 din Regulamentul pentru parohii, unde se dicte: „nu-i iertat a întrebuița nici un mijloc corupătoriu asupra alegătorilor” etc. Dumneșeu îmi este martore, că nu m'am făcut călcătoriu de lege, ci am voit a o susține, după-cum m'am promis prin jurământ cu sânta cuminăcătura în mână, când am primit sânta taină a preoției. Fiind preot în secuime mi s'au urit și dillele aici și după atâta ani de suferință a-și voi să ies și eu într-o parohie dintr'un ținut românesc, ca barem restul vieții să l petrec cu mai mare multămire. Nu este alt espedient însă decât a me putea strămuta, sau renunța dela oficiu, ceea ce nu o pot face, și a-mi călca jurământul nu me lasă inima. Ar trebui ca autoritățile superioare bisericesci să suprimă cu toată rigoarea atari abuzuri, căci alegătorii nu te întreabă de merite și documente, ci de bani. Care dă mai mult, acela se fie. „Și se alegem unul bătrân, că moare mai curând și ear vom alege.” „Și noi ne bucurăm de unul care are câte ceva, ca să ne deie și nouă.”

De astă dată me mărginesc pe lângă acestea, ear cu permisiunea Onor. d-voaste voi scrie mai multe cu altă ocaziune, C.

Psichologia învățământului.

Apercepțiunea.

(Urmare.)

c) Apercepțiunea sub forma armoniei, și în formă negativă a disarmoniei. În apercepțiunea subsumătoare a avut loc raportul de subordinațiune și coordinațiune a noțiunilor și judiciilor, ceea-ce se învêrte în sfera acelor.

Dar ele pot să stea în raport și din punct de vedere al conținutului. Din punctul acesta de vedere noțiunile pot să fie opuse, contradictorii, conglăsuitoare ori chiar indiferente. Așa d. e. o anunțațiune făcută o primim, ori o respingem; credem ceva ori nu, nu pentru-că acest cas concret și special ar încăpe în puterea subsumțiunei logice în cadrele unuia mai general, ci pentru-că este în armonie și nu contrașice, ori viceversa

*) Noi nu credem că se impart toți. Red.

**) E destul de rău, dacă e așa, dar d-ta crezi, că la alte confesiuni nu se face tot așa! Red.

Ne determinăm pentru o lucrare, ori o încuviințăm chiar, nu pentru-că ar corăspunde unei macsime morale, ci pentru-că urmăresce o anumită intențiune. Din punct de vedere al iubirei și bunătății lui D-șeu nu ar trebui să credem în pe-deapsa eternă; o credem însă, căci e dogmă.

Se scie, că Pitagoreii aveau o obediență necondiționată, și o mărturisiau acesta prin *autos efa*. La unul îi plăcea opera, la altul tragedia, la altul comedia etc.

Unul se ocupă cu filosofia, altul cu pedagogia, al treilea cu altă știință.

Un factor însemnat pentru apercepțiunea referințelor vieții este și dispoziția. Acela-și eveniment altmintreala este cuprins de optimist ca de pesimist. Unul scie numai a se tângu și a învinui; altul toate le află ridicole, pentru al treilea sunt indiferente. Cu un cuvânt fie-care om se află bine, ori rău, după-cum se află în armonie ori disarmonie cu situațiunea și după-cum se poate, ori nu întocmi și acomoda împregiurărilor, între cari trăiesce.

Din punct de vedere didactic în această formă de apercepțiune își află explicarea ținuta educatoriului din punctul de vedere al dispoziției și aplicării spre studiu și cariera sa, își află explicarea buna dispoziție, ce trebuie să domnească totdeauna în clasă, serinătatea feții și tactul de a avea inimile elevilor totdeauna deschise pentru cele ce se predau. Folosul practic, ce se câștigă din aceasta este alipirea și încrederea elevilor în educatoriul lor și convingerea, cum-că el stă totdeauna cu bună voință înaintea lor. Așa cu timpul se consolidează în densii respectul, ascultarea cătră cuvintele și învățăturile lui precum și nusuința de a nu-l supăra cu nimic, pentru-că el toate le face numai în folosul lor.

d) *Apercepțiunea productivă.* Funcțiunea acesteia consistă într-a combina activitatea tuturor celorlalte forme pentru a produce un conținut al conștiinței bine ordonat. Drept, că terenul său, nu este într-o atâta periodă receptivă întru cultivarea individului, ci mai mult periodă producțiunei, a vieții practice. Resultat al ei sunt tot felii de concepțiuni, cari pășesc ca păreri individuali: opiniuni, credințe, convingeri, presupuneri. Toate combinațiunile mari, pe cari se razimă promovarea științei și a întocmirilor progresive în viață; concepțiunile poetice, ideile organizatorice pe toate terenurile sunt domeniul de influință al percepțiunei productive.

Ori ce judecată nu este de cât o apercepțiune a unei întrebări sub forma răspunsului.

În sfera învățământului ea se aplică la ordinarea și sistematizarea cunoștințelor procurate elevilor și la arătarea direcțiunei, cum ar fi acele a se valorisa în viață, tocmai pentru aceea această formă își are locul cătră încheerea învățământului, ear la singuraticile prelegeri, la recapitulare și sistem.

IV.

În cele premerse am vedut domeniul de influință a apercepțiunei, și l'am aflat în întreaga activitate sufletească. Așa cât acum nu se va părea esagerată afirmațiunea, că apercepțiunea considerată după toate laturile sale este: *der Inbegriff der seelischen Processen auf denen die jedesmalige Erkenntnis beruht.* Și fiind-că a procura acest feliu de cunoștințe și încă după cea mai mare întindere este problema învățământului, astfel doctrina despre apercepțiune, este totodată doctrina despre posibilitatea învățământului, este psihologia acestuia.

Să vedem acum condițiunile de putere ale acestui fenomen.

Prima condițiune este o grupă de concepute (idei) bine consolidate, — și cari să se poată reproduce cu ușurătate de oare-ce din ușurătatea reproducțiunei resultă promptitudinea de a putea întimpina pe cele nouă cu forța trebuincioasă pentru asimilarea lor.

Această grupă devine dominantă în organizațiunea conștiinței, și această împregiurare este a doua condițiune. Puterea, cu care domnesce este sau absolută sau relativă.

Ca rezultat al domniei absolute se consideră consolidarea individualității, carea totdeauna este determinată de conținutul grupei și raportul cu altele, și tocmai pentru aceea individualitatea este măsura, cu care individul măsură tot ce i se oferă.

Pesimistul toate le vede rele, optimistul toate bune. Criminalul vede în ori-cine un persecutor. Elia Meniate în predicile sale vorbind de individie dicte: un invidios întrebat fiind asupra unei grupe de oameni, a răspuns, că el vede numai arbori. Fricosul vede chiar și în arbori oameni. (Even. din istoria Dacilor. Adrian: din toate timpurile pismuesc mărimea lui Traian.)

Tocmai așa se pot constata toate aceste și la societăți, asociațiuni și comunități, fie religioase, politice, literari științifice ori artistice. Așa fie care institut cultural are imprimată individualitatea sa; fie-care timp și secul; fie-care ginte, popor, națiune. De aici deosebirea în modul de cuprindere deosebit la greci și romani, la francesi și germani etc. Chiar pe aceasta împregiurare basează dominațiunea ideilor în istorie, cari nu sunt altce-va de cât o grupă apercepientă activă ajunsă la egemonie. Întreg evul vechiu dicte Linder, a fost predomnit de ideea politică, cel nou de ideea religioasă, iar acest nou de ideea economică în legătură cu a naționalității.

Din dominațiunea relativă a grupelor apercepționale resultă două fenomene de mare însemnătate pedagogică: *Interesul și atențiunea*, cari stau în strinsa legătură una cu alta, promovându se imprumutat.

Dintre aceste atenționea este acel fenomen, de care ne plângem așa des, că lipsesc elevilor. Și oare pentru-ce lipsește așa de des. Răspunsul e foarte ușor. Pentru-că punem prea puțin preț pe interesul pedagogic, trecând cu vederea că institutele de învățământ sunt educative, ear nu speciali și așa și instrucțiunea noastră ar trebui să fie mai educativă decât specială.

(Va urma.)

Nr. 240 M.

Raportul general

al consistoriului metropolitan plenariu.

Mărit Congres!

Despre activitatea consistoriului metropolitan, în ședințe plene, în periodul dela congresul anului 1886 până în ziua de astăzi, ne luăm voie a substerne Măritului congres următorul raport:

În decursul periodului amintit au intrat la consistoriul metropolitan peste tot 626 piese și anume: în anul 1886, începând cu ziua intrării congresului, 225; în anul 1887: 161; în anul c. 1888: 240; de tot 626

Din acest număr de piese, împărțite în 9 sorte, aparțin:

	1886	1887	1888	de toate
Resortului presidial . . .	4	12	5	21
Consistoriului în plen. . .	66	32	79	177
Senatului bisericesc . . .	48	50	61	159
„ scolariu . . .	25	9	24	58
„ episcopesc . . .	47	35	48	130
Resortului congresual . . .	13	3	5	21
Sinodului episcopesc . . .	7	4	2	13
Delegațiunei congresuale . . .	3	6	3	12
Fundațiunei lui „Gozdsu“ . . .	12	10	13	35

Obiectele plenului consistorial s'au rezolvit în 13 ședințe, dintre cari:

- la anul 1886 s'au ținut 7
- la anul 1887 s'au ținut 3
- la anul 1888 s'au ținut 3

S'au rezolvit:

în ședințe	(86+57)	143
pe cale presidială	(12+21)	33

reservate consistoriului pre-

sinte sunt încă 1

Despre ceste din urmă și despre cele ce sunt de competența sinodului episcopesc și a delegațiunei congresuale, se alătură conspectul sub/ conform concludului congresual Nr. 101/1886, a. 3.

Consistoriul metropolitan, având în vedere concludul congresual dela 19 Iunie 1886, Nr. 142 p. III, a luat la bun timp dispozițiunile convenite, pentru-ca alegerile deputaților congresuali să se efeptuească în termenul dela 1 Octobrie până la 31 Decembrie 1887, — ear subsemnatul metropolitan din a sa parte a substernut prealabila notificare, prescrisă în § 151 al statutului organic, la termenul prefipt în p. II al provocatului conclud congresual, și după-ce Maj. Sa ces. și apost. regească, prin preainalta rezoluțiune datată la 3 Aug. a. c. în Ischl, a binevoit preagrațios a lua cu aprobare la cunoștință intenționata convocare a congresului nostru național-bisericesc, acela-și s'a convocat la termenul regulamentariu, normat în p. III al concludului congresual Nr. 142/1886, cu observarea modalităților, reclamate de dl ministru r. u. de culte și instrucțiune publică, în emisul din 16 Octobrie 1887 Nr. 26156, căci la reprezentațiunea, care am adresat-o d lui ministru, conform concludului congresual Nr. 142/1886 p. I, pentru a reveni la modalitățile notificărei prealabile, usitate până la anul 1877, n'am primit rezoluțiune.

În luna lui Septembrie a anului 1887, Majestatea Sa ces. și apost. regească, asistând la manevrele militare în ținutul Devei, credincioșii bisericeii noastre din părțile transilvane au avut fericirea a vedé în mijlocul lor pe preagrațiosul monarch, ear biserica a grăbit a se folosi, ca totdeauna, și de aceasta ocașiune spre a se reprezenta, și a-și depune omagiile înaintea Majestații Sale, la Deva, prin deputați clericali și mireni din toate trei eparchiile.

În urma prea înaltelor dispozițiuni ulterioare, deputațiunea bisericeii noastre, fiind avisată a se prezenta la Cluș și nu la Deva, subsemnatul metropolitan cu preoțiimea din părțile învecinate transilvane, a dat la acest loc, convenită espresiune acelei credințe și alipiri cătră preainalta dinastie, carea de secui e înrădăcinată în inima poporului ortodocs-român.

Afacerile interne ale consistoriului se află în curs normal; consistoriul metropolitan, întrunindu se în senate particulare, de câte-ori a cerut necesitatea, din partea sa a executat conclusele primite dela congresul din urmă și a inițiat și regularea altor cestiuni de interes general pentru întreaga biserică.

În special: a adresat înaltului guvern al țerei, respective d-lui ministru de culte și instrucțiune publică, reprezentațiunile sale în interesul scutirei preoților dela lucrul public al țerei; pentru intervenirea organelor statului și ale administrațiunei publice la împedecarea convefuirilor nelegiuite; pen-

tru egala îndreptățire a clerului nostru militariu cu clerul altor confesiuni; contra revisiunei sentințelor judecătorești în cauze disciplinare ale învățătorilor nostri; contra emisului ministerial, care pretinde la învățătorii aplicați după anul 1872 să scie propune gramatica limbei maghiare în aceea-și limbă, ear lângă cei aplicați înainte de anul 1872 să se institue eventualminte învățători suplenți pentru propunerea limbei maghiare; apoi reprezentațiunea pentru folosirea limbei române ca limba instrucțiunei în scoalele elementare de stat în comunele cu poporațiune română.

Cestiunea fondului de pensiuene pentru învățătorii nostri, — și revindicarea scoalelor confesionale din fostul confiniu militariu bănațean; asemenea și pedecile, cari se opun la noi dezvoltărei învățământului prin oprirea cărților didactice de limba noastră: sunt afaceri de mare momentuositate, și necontenit recer atențiunea noastră, pentru-că la timp oportun, care în decursul periodului trecut nu ni s'a oferit, să revenim asupra lor și să stăruim pentru rezolvirea lor corăspundătoare intereselor salutare și umanitare, ce le urmărește biserica noastră.

Emisul d-lui ministru de culte și instrucțiune publică din 21 Ianuaru a. c. Nr. 47262/87, adresat consistoriului archidiececan, cere ca organele bisericeii noastre să se folosească de limba oficială a statului în corespondențele oficioase cu inspectorii regesci de scoale; așteptăm rezultatul remonstrațiunei, care am decis să se facă în acest obiect.

Un alt emis al acelaia-și domn ministru, din 3 Iuliu 1886 Nr. 14517, pretindea, ca adresele epistolelor esedate de oficiile noastre bisericesci prin postă, să fie scrise în limba statului, și după-ce aceasta ordinațiune n'a ajuns a fi executată, dl ministru al lucrărilor publice și al comunicațiunei, în conțelegere cu dl ministru de interne și dl ministru președinte, și cu consensul d-lui ministru de culte și instrucțiune publică, a detras beneficiul de a fi scutite de portul postal corăspundențelor oficiilor noastre bisericesci și scolare, cari nu sunt adresate tot odată și în limba statului.

Remonstrațiunile făcute contra acestei dispozițiuni, în special reprezentațiunea consistoriului metropolitan n'au avut rezultatul dorit.

Actele concerninți, din cari Măritul congres și va putea lua informațiuni mai detaiate, se subștern sub //.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea învățătorilor romani. gr. or. din districtul XI, Făgăraș, și va ținé adunarea sa generală districtuală în zilele 23, 24, și 25 Octobrie a. c. st. n. în opidul Făgăraș. La aceasta sunt invitați toți membrii precum și toți binevoitorii acestei corporațiuni. —

Programul obiectelor de desbătut e următorul:

Ședința I, Duminecă la 23 Octobrie, a. m.

1. Asistarea în corpore la serviciul divin.
2. Deschiderea ședinții prin presidiu.
3. Apelul nominal.

Ședința a II a, Duminecă 23 Octobrie, p. m.

4. Alegerea comisiunilor revădețoare și de scontrare.
5. Raportul presidial despre activitatea dezvoltată în decursul anului reunial 1887/8.
6. Raportul cassariului și al bibliotecariului.

Ședința a III-a, Luni în 24 Octombrie, a. m.

7. Tema impusă de Măr. consistoriu archidiececan: „Observatu-s'au dela introducerea Normativului scolariu vre o dispozițiune a lui, la a cărei executare întimpinăm greutăți, cari nu se pot delătura, și anumit, cari sunt dispozițiunile de natura aceasta? În cazul acesta, ce modificări ar fi să se facă la o eventuală revisiune a acestui „Normativ“? de membrul I. Capătă.

Ședința a IV a, Luni în 24 Octobrie, p. m.

8. Constituirea reuniunei pe un nou period de trei ani, conform statutelor.

Ședința a V-a, Marți în 25 Octobrie, a. m.

9. Iernatul stupilor în coșnițe avitice, de membrul Nicol. T. Pop.

Ședința a VI a, Marți în 25 Octobrie, p. m.

10. Eventuale propuneri.
11. Închiderea.

Făgăraș, din ședința comitetului central, ținută la 5 August, 1888. v.

Vincentiu Grama, Nicolau Ludu, președ. reuniunei, secretariul I al reuniunei.

Varietăți.

* (Himen) Cetim în „Gazeta Transilvaniei“: Duminecă în 9/21 Octobrie, directorul foaiei noastre dl Dr. Aurel Mureșian și va serba cununia cu d-șoara Elena I. B. Popovici, absolventă a scoalei

de pictură din Viena, în biserica sf. Niculae din loc. Felicitările noastre.

* (Himen.) Dl Constantin Baicu, teolog abs. și învățătoriu la scoala capitală gr. or. rom. din Orăștie, și va serba cununia cu d-șoara Sofia Barbu, fica secretariului magistratual în pensiuene din Orăștie, Nicolau Barbu — la 29 Octobrie a. c. st. n. în biserica gr. or. română din Orăștie. Felicitările noastre!

* Sinodul arhieresc al metropoliei ortodocse sêrbesci se va întruni la 10/22 a lunei curente pentru alegerea de episcop al eparchiei Pacraț; de comisariu regesc la acest sinod este denumit comitele suprem Alesandru Nikolics. „Brank“ dă cu socoteală, că sinodul arhieresc se va ocupa și cu afacerea archimandritului Radici, cădut în disgrăția patriarhului.

* (Deschiderea parlamentului austriac.) Foile vienese publică un autograf al Maj. Sale monarchului cătră contele Taffe, prin care conchiamă parlamentul pe 24 Octobra a. c.

* (Un dar național lui Rieger.) Se afirmă cu toată posivitatea, că cu ocașiunea jubileului de 70 ani, conducătoriul cehilor, Rieger, va primí, și un dar național. Până acuma s'a adunat pe seama conducătoriului partidei cehilor bătrâni 100,000 fl. ca o mică recunoștință pentru serviciile sale aduse pe altariul națiunei.

* (Lupta cu un porc sêlbatic.) În pădurile Fizeșului-vechiu s'a făcut zilele trecute o vênătoare de cătră posesorii Iosif Bolog, B. Bodor și Alecsandru Bodor. Gonacii rescoliră un porc mare sêlbatic, și când ajunse furiosul animal pe linia destinată, unul dintre vênători trase cu pușca și-l lovi. Mistrețul deveni și mai turbat și se repeđi la vênători. Pe Bolog 'l trântí la pământ, vênătoriul însé se sculă, dar nu avú răgaz să facă întrebuiñare de armă, căci animalul infuriat 'l trântí earăși la pământ. Bodor, care alergă în grabă, se temú se tragă foc, ca nu cumva să omoare pe tovarășul seu, care era în luptă cu mistrețul și numai după ce porcul trântí a treia oară pe Bolog, trase Bodor foc și nimerí mistrețul sub ochiu; dar atunci nefericitul vênătoriu era deja cu piciorul stâng sfășiat. Porcul se puse pe fugă și în turbarea sa mai trântí doi gonaci, dar de odată 'l nimerí un alt glonț a lui Bodor, care 'l oprí în loc. Atunci incepură a șuera gloanțele din toate părțile. Abia după 23 de focuri închise mistrețul ochii. După-cum se împărtășese din Gherla, nefericitul Bolog a fost transportat cu trăsura.

* (Testament de imitat.) În zilele trecute s'a luat la tribunalul reg. ung. din Budapesta protocol despre lăsământul lui Constantin Rök. Eată ce dice el într'un testament: Încă din frageda mea tinerețe mi-am dat silința, ca să mă pot perfecționa în sciință, după cât va fi cu putință, pentru-că cu timpul să devin un cetățean folositoriu, promovând binele comun și cu spiritul. Vădeënd însé, că natura m'a îndestrat cu prea puține daruri spre acest scop, am cugetat să me fac folositoriu patriei, promovând binele prin mijloace materiale. Incepuí deci ca cu ajutorul lui Dđeu prin o activitate neinteruptă, diligință și abnegațiune, să-mi căștig puțină avere, ca să pot lăsa ceva după mine și pe altariul patriei. — Din conținutul testamentului mai departe se vede, cum testatoriul, după ce ș'a mulțamit pe cei din jurul seu, a lăsat 10,000 fl. academieii de sciințe, și 4,000 fl. teatrului național din Budapesta precum și alte legate pentru alte scopuri filantropice.

* (Conferințe militare.) În 16 l. c. s'a ținut sub presiul Maj. Sale monarchului nostru o conferință militară; la care a luat parte inspectorul general al armatei, archiducele Albrecht, archiducele Wilhelm, ministru de rășboiu bar. de Bauer și principele Croy.

* (Turnul Eiffel.) După-cum se anunță din Paris, vestitul turn l'a vëndut dl Eiffel cu 5,100,000 fl. unei societăți pe acții, care a și dispus continuarea lucrărilor, spre a fi gata pe timpul espoziției universale dela Paris.

* (O aspe.) Ieri de cătră seară recindu-se temperatura binisor, amestecat cu ploaia a început a ninge, și zăpada se mai ține și astăzi.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 17 Octombrie 1888.

	Viena	B.-pesta.
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	101.15	101.—
Renta ung. de hârtie	91.90	92.—
Renta de aur austriacă	109.90	110.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.80	97.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	—
Galbin	5.75 1/2	5.73
Napoleon	9.64 1/2	9.62
100 marce nemșeci	59.52	59.45
London pe (poliță de trei luni)	121.75	121.65

Nr. 286. [1961] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor invetatoresci dela scoalele gr. or. romane mai jos insemnate din protopresbiteratul Geoagiului I, se escrie concurs cu termin pana la 15 Octobrie 1888.

- 1. Uroi, cu salariu anual de 200 fl., cuartir gratuit si 2 orgii lemne.
2. Dealu mare, cu salariu de 150 fl., cuartir gratuit si 2 orgii de lemne.
3. Folt, cu salariu anual de 80 fl., cuartir gratuit si lemnele trebuincioase pentru scoala si invetatoriu.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a-si asterne concursule instruate conform legilor in vigoare, la subscriul oficiu protopresbiteral pana la terminul susindicat. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiului I, in contelegere cu comitetele parohiale.

Hondol, 26 Septembrie, 1888.

Vasilii Pipoș, protopresbiter.

Nr. 323 [1958] 3-3

CONCURS.

Pentru intregirea statiunilor invetatoresci venite vacante la scoalele din jos numitele comune se escrie concurs cu termin pana la 15 Octobrie 1888.

- 1. Rechita-Purcareț, doue statiuni salarisate fie care cu cate 110 fl. si lemne.
2. Laz, cu leafa anuală de 130 fl. cortel si 2 orgii de lemne.
3. Capalna, cu salariu de 120 fl. cortel si lemne.
Doritorii de a ocupa numitele mai

sus statiuni invetatoresci, au se si astearna suplicile instruite legalmente oficiului protopresbiteral subsemnat in terminul indicat.

Sebeș, in 23 Septembrie, 1888. In contelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu, prot.

Picaturile de stomach Mariazeller,

care lucră de minune in contra tuturor boalelor de stomach.

Neasemenat mai bune, ca ori cari altele, pentru lipsa de apetit, si slabiciunea stomachului, respiratie, venturi, ragaieli acre, colica, catar de stomach, acreeala, formarea de peatra, producerea de prea multa flegma, galbinaie, greata si versaturi, (vomari), durere de cap (in cazul cand provine dela stomach), convulsii de stomach, constipatiune sau incuere, incarcarea stomachului cu manecari si beuturi, limbrici, splina, ficat, si hemoroizi. Pretul unei sticle dimpreună cu manducerea la intrebuintarea lor 40 cr., o sticla dupla 70 cr. [1907] 6-52

Espositul-Central prin farmacistul Carl Brady, Kremsier (Moravia).

Picaturile de stomach Mariazeller nu sunt un arcan. Parțile constitutive sunt arătate la fie care sticla pe explicarea la intrebuintarea lor. Veritabile se pot căpăta mai in toate farmaciile.

Veritabile se pot căpăta: Sibiu, farmacia Wilh. Morscher, farmacia Karl Müller, farmacia August Teutsch. — Orăștie, farmacia George Deak, farmacia Ios. Graffius, farmacia N. Vlad. — Avrig, farmacia Keserü. — Salung, farmacia Gustav Iekelius. — Alba-Iulia, farmacia Iul. Fröhlich. — Mediaș, farmacia Schuster. — Sas-Sebeș, farmacia Ludwig Binder, farmacia I. C. Reinhard. — Aiud, farmacia Em. Kovács. — Petroșeni, farmacia G. Gerbert. — Mercurea, farmacia Ch. Fr. Schimert. — Făgăraș, farmacia Pildner, farmacia Hermann. — Cohalm (Köhalom), farmacia Eduard Melas.

ad. Nr. 658. [1945] 3-3

EDICT.

Sara Dumitru Gliga maritata Blaga din Fofeldea, care de 8 ani a parasit cu necredinta pe legiuitul ei barbat Pavel Blaga tot din Fofeldea se citeaza ca in termin de 6 luni se se prezenteze inaintea subsemnatului for

matrimonial, caci la din contra se va decide cauza lor divortiala si in absenta ei.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Agnita, 1 Septembrie, 1888.

Sabin Piso, protopresbiter.

Pilurile curătoare ale lui Seigel.

(Seigel's Abführ-Pillen.)

[1745] 9-12

Cel mai bun mijloc contra incuerei si a nefunctionării ficatului.

Acestea nu agraveaza — ca multe alte medicini — starea pacientului mai inainte de a se simți mai bine. Infiuinta lor desi e domoala, e deplina si fara urmasi neplacute, cum sunt greata, colica etc. Pilurile curătoare ale lui Seigel e cel mai bun leac casnic care s'a aflat vr'odata. Ele curătesc matele de toate substantele iritabile si păstrează intestinale intr'o stare sanatoasa. Cel mai bun leac contra darăpănării sanatații. — Contra mistuirei si nefunctionării ficatului. — Aceste piluri sunt un remediu escelent contra frigurilor si tuturor soiurilor de morhuri, caci ele depărtează din mate materiile otrăvicioase. Pilurile infiuinteaza curând dar plăcut fara a cauza dureri. — Dacă cineva suferă de guturaiu si-l amenintă frigurile, l'junghe dureri de cap, apoi prin spinare si prin membre, pilurile lui Seigel vor delătura guturaiul si vor depărta frigurile. Gustul sălciiu din gură si are cauza in materia rea din stomach. Câteva dose din pilurile curătoare ale lui Seigel vor curăți stomachul, vor delătura gustul rēu si vor recăștiga apetitul; cu acestea se reintoarece si sanatarea. Adeseori causează materiile nutritoare greata si diaree. Dacă matele vor fi eiberate de astfel de necurătenii prin o dosă din pilurile curătoare ale lui Seigel, dispar aceste infiuinte neplacute si sanatarea carăși revine. — Pilurile curătoare ale lui Seigel, luate când merge cineva la culcare — fac a conturba somnul — nimicesc urmarile provenite din prea multa manecare si beutură. Pretul unei schatule cuprindeote de pilurile curătoare ale lui Seigel costă 50 cr. Se adă numai in schătui lungurețe in toate farmaciile din Austro-Ungaria.

Proprietar: A. J. White, Limited, 35 Farringdon Road, London.

Depoul principal si espedarea centrală de pilurile lui Seigel "Iohann Nep. Harna, Apotheke „zum goldenen Löwen“ in Kremsier (Mähren.)

Ve mulțemesec, că comandarea mea o a-ți indeplinit așa grabnic și mi a-ți trimis „Extractul-Schäker“ și pilurile lui Seigel. Se plătesce ca aceste medicamente bune se se afle totdeauna la casă. Te rog mai trimite-mi o sticla extract. Cu stimă P. Horvat.

Depositul principal pentru Austria: IOHANN NEP. HARNA, farmacie „zum goldenen Löwen in KREMSIER (Mähren).

Depositul principal pentru Ungaria și Transilvania Josef v. Török, farmacist, Königsgasse 12 Budapesta.

Se poate procura mai departe in farmacia din Sibiu, Augustin Teutsch; Alba-Iulia, Gh. Fröhlich; Brașov, Demeter Eremias și Fr. Steiner jun., Eduard Kugler; Cluș; Ioan Biró și Michael Szécy; Hunedoara; Murș-Oșorheiu, Bernady; Petroșeni, Guido Geberth; Sighișoara, F. Beswert; Zălau, S Ww. Weiss.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between cities like Budapest, Predeal, Arad, Timisoara, Sibiu, etc. Includes columns for train types (Tren de persoane, Tren de accelerat, Tren omnibus, Tren micst.) and departure/arrival times.

Nota: Numerele cele grase insemnă oarele de noapte.

Redactor provizoriu: Dr. Remus Roșca.

Editura și tipariul tipografiei archidieceșane.